

δέντρο

δέντρο, το, ουσ. [αρχ. δέντρον], το δέντρο. Υποκορ. **δεντράκι, το**, (βλ. λ.). (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- βλέπει το δέντρο και χάνει το δάσος, βλ. φρ. για το δέντρο χάνει το δάσος·

- για το δέντρο χάνει το δάσος, **α.** λέγεται στην περίπτωση που ασχολείται κάποιος με τις λεπτομέρειες μιας υπόθεσης και αφήνει να του διαφύγει η ουσία: «ενώ υπάρχουν τόσο σοβαρά προβλήματα, κάθεσαι και ασχολείται με μικρολεπτομέρειες και για το δέντρο χάνει το δάσος». **β.** λέγεται στην περίπτωση που, για να μην υποβληθεί κάποιος σε μικρή δαπάνη, ιδίως λόγω οικονομίας, παθαίνει μεγαλύτερη ζημιά: «όταν τον πιάνει η μανία της οικονομίας, για το δέντρο χάνει το δάσος κι ύστερα από λίγο ξηλώνεται κανονικά»·

- δεν υπάρχει δέντρο, όσο καλό κι αν είναι, που να μην έχει ρόζους, όσο καλός και αν είναι ένας άνθρωπος, έχει και αυτός τα ελαττώματά του: «μπορεί να είναι καλός άνθρωπος, αλλά έχει το ελάττωμα της ευθυνοφοβίας και ταλαιπωρεί τον κόσμο, γιατί, βλέπεις, δεν υπάρχει δέντρο, όσο καλό κι αν είναι, που να μην έχει ρόζους». Συνών. δεν υπάρχει αλεύρι, όσο φιλό κι αν είναι, που να μην έχει πίτουρα / δεν υπάρχει κρασί, όσο καθαρό κι αν είναι, που να μην έχει κατακάθι / δεν υπάρχουν τριαντάφυλλα χωρίς αγκάθια ·

- δέντρο που λυγά, δε σπάζει, αυτός που ξέρει, που έχει την ικανότητα να ελίσσεται, αποφεύγει τις κακοτοπιές, τους κινδύνους: «μην είσαι απόλυτος στη ζωή σου και να μάθεις να έχεις πολιτική, γιατί δέντρο που λυγά, δε σπάζει»·

- κάνει το δέντρο, (για ηθοποιούς, ιδίως του θεάτρου) (ειρωνικά ή υποτιμητικά) είναι βουβό πρόσωπο: «περηφανεύεται ότι είναι ηθοποιός, αλλά, σ' όλα τα έργα που του έχω δει, κάνει το δέντρο»·

- ξέρει ο Θεός ποιο δέντρο μαραίνει, βλ. λ. [Θεός](#)·

- πετροβολούν το δέντρο που έχει καρπούς, επιτίθεται κανείς κατηγορώντας κακόβουλα κάποιον που συνήθως αξίζει: «έγινε διευθυντής με την αξία του κι αν τον κατηγορούν, είναι γνωστό πως πετροβολούν το δέντρο που έχει καρπούς». Από την εικόνα του περαστικού συνήθως ατόμου που πετά πέτρες σε κάποιο οπωροφόρο δέντρο για να πάρει να φάει τους καρπούς που θα πέσουν. Πρβλ. δέντρο που όλοι το πετροβολούν, είναι αυτό που έχει για να δώσει, τον αϊτό πολλοί πυροβολούν, μα δύσκολα κανείς να τον σκοτώσει (Λαϊκό τραγούδι)·

- το δέντρο με μια τσεκουριά δεν κόβεται, απαιτείται επιμονή και υπομονή, συνεχείς προσπάθειες για να φτάσει κανείς στο ποθητό αποτέλεσμα, στην επιτυχία: «θα πρέπει να κοπιάσεις πολύ για να πετύχεις στη ζωή σου, γιατί το δέντρο με μια τσεκουριά δεν κόβεται»·

- το δέντρο της γνώσεως του καλού και του κακού, βλ. λ. [γνώση](#)·

- το καλό το δέντρο, όσο μεγαλώνει, τόσο πλαταίνει ο ίσκιος του, **α.** ο καλός και ικανός άνθρωπος συνεχώς εξελίσσεται, αποδίδει περισσότερο με την πάροδο του χρόνου: «ξεκίνησε από το χωριό του ένα τίποτα και τώρα παίρνει το ένα πτυχίο μετά το άλλο, γιατί το καλό το δέντρο, όσο μεγαλώνει, πλαταίνει ο ίσκιος του». **β.** μια επιχείρηση, από τη στιγμή που μεγαλώνει, αποδίδει περισσότερα κέρδη: «στην αρχή είχε ένα μαγαζάκι, μετά το έκανε μπακάλικο, μετά μεγάλο σούπερ μάρκετ και χέστηκε ο άνθρωπος στα λεφτά, γιατί το καλό το δέντρο, όσο μεγαλώνει, τόσο πλαταίνει ο ίσκιος του»·

- χριστουγεννιάτικο δέντρο, μικρό έλατο ή πεύκο ή μεγάλο κλαδί από έλατο ή πεύκο, αληθινό ή πλαστικό, που την περίοδο των Χριστουγέννων το στολίζουν με παραστάσεις από τη γέννηση του Χριστού, με διάφορα στολίδια, παιχνίδια ή δώρα, που συνήθως χαρίζονται στα μικρά παιδιά με την αλλαγή του χρόνου·

- ψήφισαν και τα δέντρα, (για εκλογές) έγινε εκτεταμένη νοθεία: «στις εκλογές του 1961 για να επανεκλεγεί η κυβέρνηση της Ε.Ρ.Ε., ψήφισαν και τα δέντρα»·